

TIETOA RAVINTEISTA
YMPÄRISTÖN JA
MAATILASI HYVÄKSI

Kalium kasvintuotannossa

Riitta Savikurki, ProAgria Etelä-Savo
Päivi Kurki, Luonnonvarakeskus

Ravinnepiika-hankkeen kevätinfo 22.3.2017 Mikkelä
<https://etela-savo.proagria.fi/hankkeet/ravinnepiika-6041>

TIETOA RAVINTEISTA
YMPÄRISTÖN JA
MAATILASI HYVÄKSI

Esityksen sisältö

Taustaa kaliumista

Mihin kaliumia tarvitaan

-ihminen

-eläin

-kasvi

Kaliumlannoitus kokeet Karilassa

Viljavuuskalium eteläsavolaisilla pelloilla

Ajatuksia, johtopäätöksiä kaliumlannoitukseen

Kalium maassa

- Kaliumia löytyy eri mineraaleista, kuten maasälvästä ja kiilteestä.
- Maasälvässä perusyksiköistä on rakentunut kolmiulotteinen luja hohkasilikaatti, kalimaasälpä
- Kiillemaissa perusyksiköistä on rakentunut levymäinen verkkosilikaatti (esim. biotiitti). Silikaattikerrosten välissä on paljaita K-inoneja, jotka pitävät negatiivisen varauksen omaavat silikaattikerrokset yhdessä
- Lannoitusraaka-aineena käytetään yleisimmin kaliumkloridia tai kaliumsulfaattia, joka on tuontitavaraa.

Kaliumin puutosoireet

- Ensin ilmenee vanhoissa lehdissä
- Viljoilla lehdissä pienet kellan vaaleat pilkut->alemmat lehdet reunat kuivuvat ja ruskettuvat ja lopulta saattavat kuihtua kokonaan.
- Nurmilla kasvusto jää matalaksi, sinisenvihreä väri, lehden reunat ruskettuneet, kuivuvat
- Satotaso laskee
  - Koska yhteyttäminen vähenee ja yhteyttämistuotteiden kulku vähenee

Kalium vaikuttaa

- Kasvin vesitalouteen
- Ilmarakojen sulkeutuminen ja avautuminen
- Kuivuuden ja kylmän kestävyys
- Yhteyttämistuotteiden kuljetus
- Marjojen ja hedelmien värittyminen
- Korren vahvuuteen ja taudinkestävyyteen

Puutetta voi torjua:

Viherlannoituksella, suosimalla syväjuurisia

Maan pH nostamisella

Maan humuspitoisuuden kasvattamisella

Lisäämällä maahan kalilannoitetta

Kalium eläimen ja ihmisen kannalta

- Rehun suosituspitoisuus on alle 30 g/kg ka
- $K / (Ca + Mg)$, ekvivalenttisuhte alle 2,2
- Korkea K-pitoisuus muuttaa suhteita huonompaan suuntaan
- Seurauksena poikima- ja laidunhalvausriskin kasvu sekä utaretulehdukset
- Ihmisellä kali on veren toinen tärkeä suola ja normaaliruoka sisältää riittävästi kalia
- Viitearvo 3,3 – 4.9 mmol/l
- Nesteenpoistolääkkeitä käyttäviä tarkkaillaan, sekä munaisen vajaatoiminta lisää veren kalipitoisuuksia

Kalium ympäristönäkökulmasta

Kaliumin erityispiirre on liikkuminen helposti maassa ja kasveissa.

Kalium ei ole kasvissa sitoutuneena soluseinämiin, vaan se toimii solulimassa ja johtojänteissä -> kuolleista kasveista kalium vapautuu kiertoon nopeasti. Poltetun kasvin tuhkassa on runsaasti kaliumia; mahdollistaa ravinteiden suljettua kiertoa.

Viljakasvit ottavat kalia noin 10-20 kg/ha/v, ja vuosittainen kalin saanti ei muodostu ongelmaksi.

Nurmilla otto on suurempaa, jopa 250 kg/ha/v, tyypillistä ns. luksusotto.

Perinteisesti kalilannoitus on perustunut viljavuusanalyysin kaliumlukuun (mg K/l maata).

Viimeaikoina on kertynyt tietoa, että viljavuuskalium ei ennustakaan nurmien kaliuminottoa kovin hyvin ja on haluttu selvittää maan syvimpiin kerroksiin varastoituneen kalin roolia nurmien kalin otossa.

Kalium ympäristönäkökulmasta

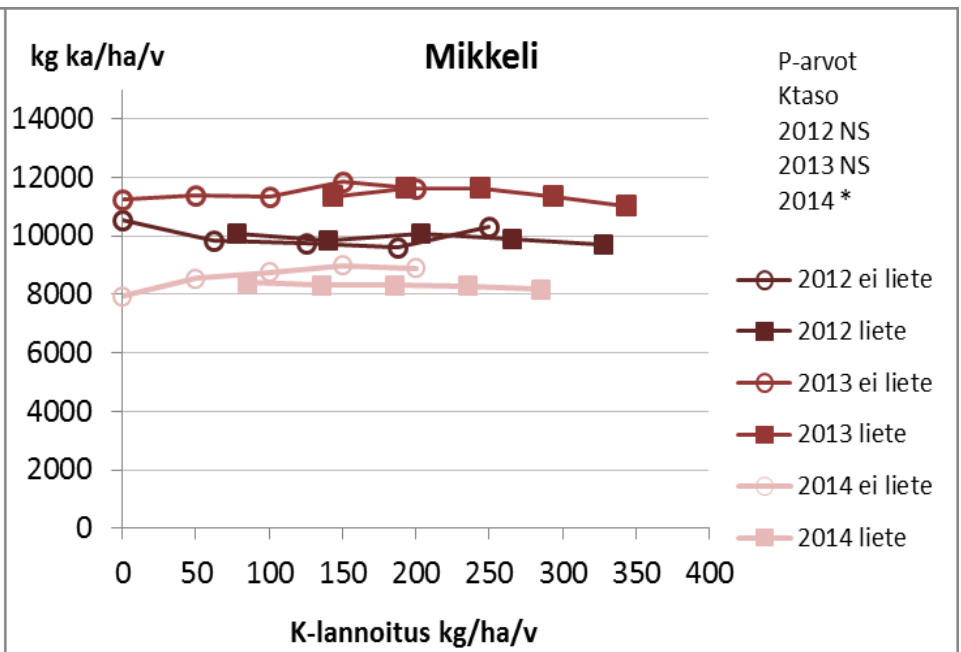
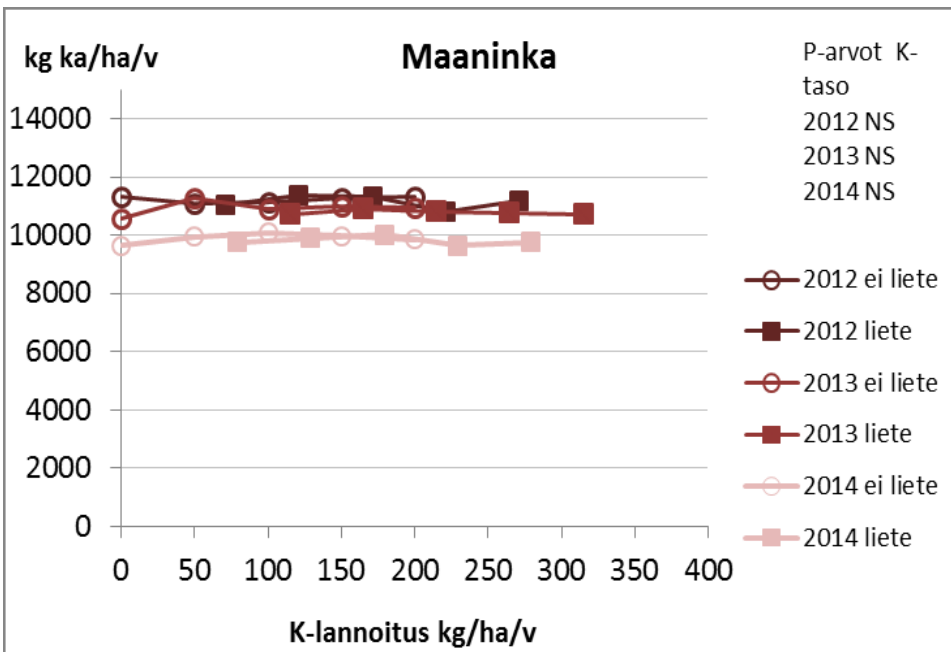
- Kun kalium on helppoliikkeinen, huuhtoutuu sitä alempiin maakerrokseen ja jopa pohjavesiin saakka. Kaliumin pieni määrä juomavedessä ei ole haitallista, sillä keho tarvitsee kaliumia
- Teiden suolaamisen myötä kaliumia kulkeutuu myös kaliumkloridina vesistöihin, ja se onkin päässyt pilaamaan pohjavesiä. Kali ei ole se ongelma, vaan kloridi.
- Itse kalium ei ole ympäristön kannalta ongelma, vaan enemmän kaliumin louhinta ja kuljetus ja mineraalilannoitteiden valmistus vievät energiaa
- Huomioitava typen käytön tehokkuuden tarkastelussa kasvin riittävä kaliumin saanti.

Viljavuuskalium Etelä-Savossa

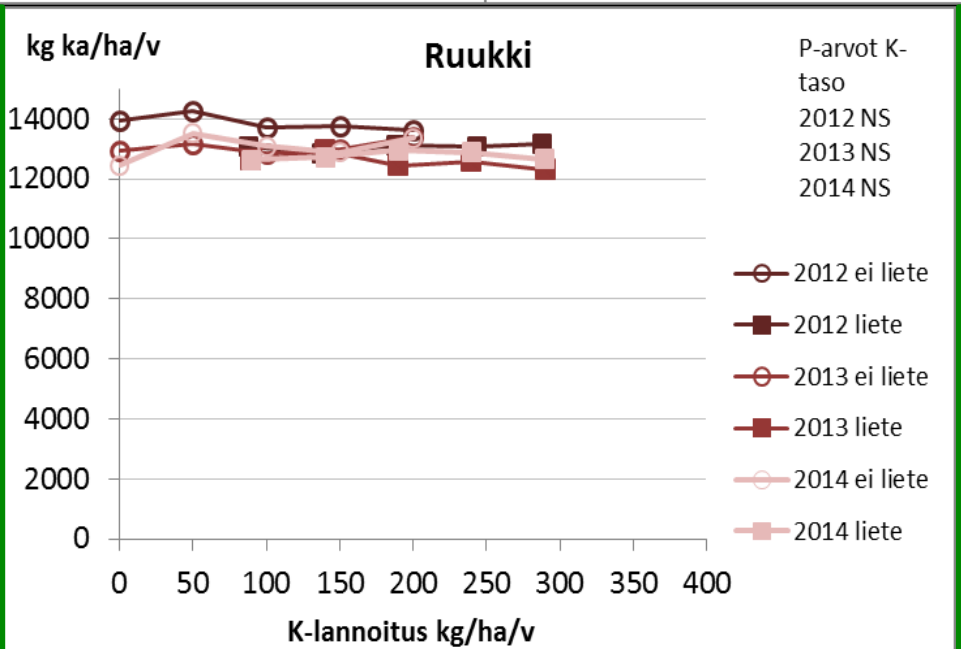
- Koetuloksia vuodelta 2014 Karilan kalikokeesta
- Käytännön tilanne etelä-savolaisella maidontuotantotilalla

Karilan kalilannoituskoe 2014

- Tulokset osa monivuotista koetta, jota tehdään yhdessä LUKE Maaningan, Ruukin ja Karilan kanssa.
- Ensimmäinen koe per. 2011, koevuodet 2012-2014, perustettiin uudelleen samalla paikalle ja koe jatkuu
- Esitys pohjautuu tutkimusraportteihin: Virkajärvi, P., Hyrkäs, M. ja Kurki, P. 2012 ja Virkajärvi, P., Kykkänen, S., Hyrkäs, M., Järvenranta, M. 2016

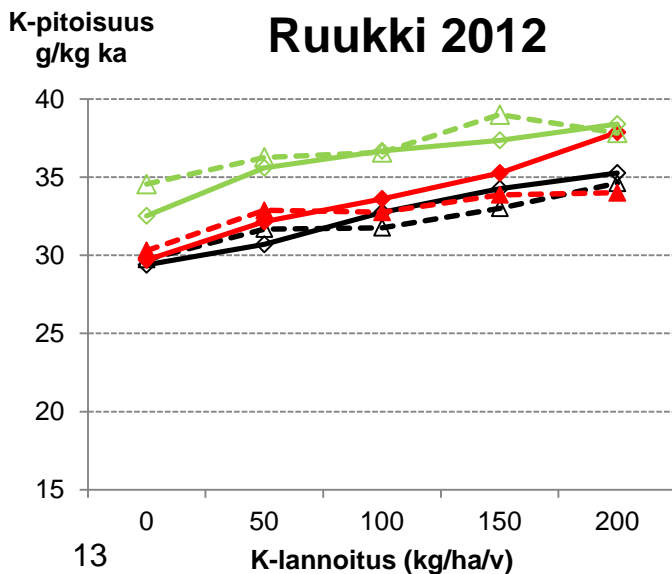
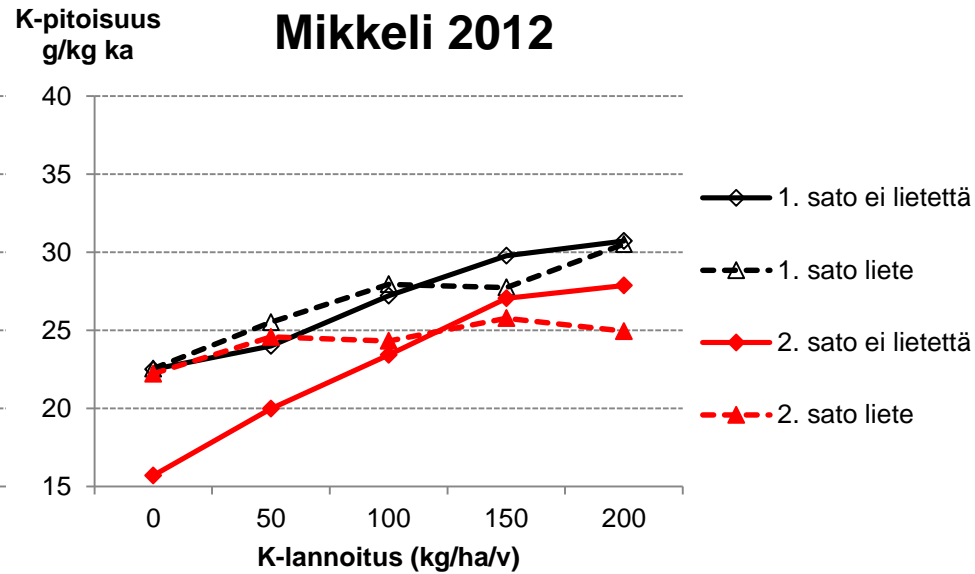
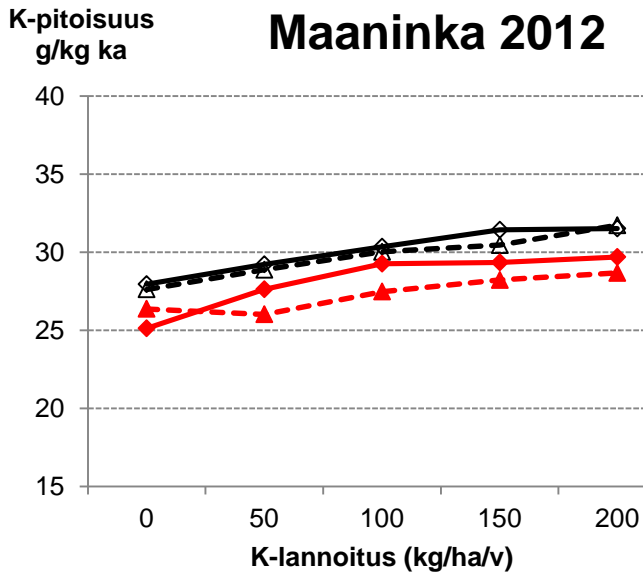

Kaliumlannoitus ei lisännyt satomäärää ilman K-lannoitusta käsittelyyn verrattuna

Virvajärvi, P., Kykkänen, S., Hyrkäs, M., Järvenranta, M. 2016.

nurmivuosina
1-3

- Kaliumportaiden vaikutus näkyi aina kasvin K-pitoisuudessa ($p < 0,001$). Mikkeliissä vaikutus oli selvin ja nollaruutujen K-pitoisuus alhainen.
- Toisessa sadossa lietteestä saatu lisäkalium (71/78/88 kg/ha) nosti kasvuston K-pitoisuutta vain alemmilla kaliumportailta, ylempillä

Kalitase Karila 2014

Lannoitus	K kg /ha	Sadossa K kg/ha	Tase kg/ha	
Liete	84	211	-127	
Liete	134	231	-97	
Liete	184	262	-78	
Liete	234	270	-36	
Liete	284	277	7	
Ei liete	0	120	-120	
Ei liete	50	166	-116	
Ei liete	100	192	-92	
Ei liete	150	236	-86	
Ei liete	200	264	-64	
	Liete 30 tn/ha	K 2.8 kg/tn	kakkosadolle	

Tilanne tilalla

Viljavuustutkimuksen mukaan viljavuuskalium huononlainen,
41 – 67 mg/l

Kasvina säilörehunurmi, korjataan kaksi satoa ja kaksi lannoitusta.

Perustamisen yhteydessä mahdollisesti syksyllä 20 tn/ha naudaneliettä, keväällä 30 tn /ha naudaneliettä.

Satovuosina käytetään 2.-3. vuoden nurmille eliettä.

Mitä kannattaa tehdä?

	● (Huono)	● (Huononlainen)	○ (Välttävä)	□ (Tyydyttävä)	■ (Hyvä)	■ (Korkea)	■ (Arveluttavan korkea)	✗ (Puuttuva)												
Peruslohko	Tunnus	Ala	Nro/Pvm	Painoarvo	Maalaji	Mult.	pH	Ca, mg/l	P, mg/l	K, mg/l	Mg, mg/l	Cu, mg/l	B, mg/l	Mn, mg/l	Zn, mg/l	Mo, mg/l	S, mg/l	Na, mg/l		
KALLIO-NAVETTA	00175-A	1.98	1/27.4.2014	100	HtMr	rm	6.7	1200	6.2	86	200.0									
MYLLYPELTO	00209-A	4.42	8/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.6	1700	3.8	74	270.0						17.0			
RINNEPELTO	00210-A	1.69	10/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.5	1800	6.2	43	290.0						21.0			
VÄLPELTO	00211-A	0.32	11/10.10.2015	100	HtMr	rm	7.0	2600	8.5	57	240.0						12.0			
ITÄ-TYYNELÄ	00290-A	2.12	1/12.9.2016	100	HtMr	rm	6.4	1300	5.6	100	270.0	1.7		31.0	5.36		15.0			
LÄNSI-TYYNELÄ	00291-A	2.04	2/12.9.2016	100	HtMr	rm	6.2	1200	5.1	81	170.0	1.9		32.0	5.06		23.0			
KOKOPELTO	00692-A	8.00	6/16.11.2014	100	HtMr	rm	6.1	1300	12.0	48	140.0									
KOKOPELTO	00692-A	8.00	7/16.11.2014	100	HtMr	rm	6.5	1400	12.0	80	200.0									
KOKOPELTO	00692-B	5.00	9/16.11.2014	100	HtMr	rm	6.4	1400	6.6	43	150.0									
KOKOPELTO	00692-C	1.90	8/16.11.2014	100	HtMr	rm	6.4	1300	5.9	49	150.0									
J-KANTATIE	00811-A	1.18	3/12.9.2016	100	HtMr	rm	6.0	810	6.4	120	160.0	6.4		10.0	4.97		14.0			
LÄNSISOINKANGAS	00828-A	0.80	7/27.4.2014	100	HtMr	rm	6.5	1900	12.0	48	220.0									
PIHASOINKANGAS	00829-A	1.02	5/27.4.2014	100	HtMr	rm	6.3	1600	18.0	44	180.0									
ETELÄSOINKANGAS	00830-A	0.86	6/27.4.2014	100	HtMr	rm	5.8	880	14.0	47	93.0									
TIENSUPELTO	01566-A	0.77	14/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.7	1500	5.8	57	170.0						20.0			
KIVELÄ	01575-A	2.39	3/16.11.2014	100	HtMr	rm	6.1	1400	6.5	41	150.0									
KIVELÄ KAIVO	01576-A	1.36	2/16.11.2014	100	HtMr	rm	5.5	640	9.4	48	45.0									
KALLIO-TIENTAUS	01650-A	2.15	2/27.4.2014	100	HtMr	rm	6.5	1300	7.1	110	220.0									
J-TALLIPELTO	01879-A	1.32	1/3.5.2012	100	HtMr	rm	5.9	830	10.0	71	100.0	3.8		28.0	7.89		17.0			
J-SAUNAPELTO	01882-A	2.27	6/3.5.2012	100	HtMr	m	5.9	740	13.0	89	110.0						17.0			
JUONISTON PALSTA	01906-A	2.53	3/3.5.2012	100	HtMr	rm	5.7	1500	5.6	78	160.0						29.0			
JUONISTON SARKA	01907-A	0.27	2/3.5.2012	100	HtMr	rm	6.0	1500	6.8	52	160.0						11.0			
KONTIOSELKÄ	01908-B	6.48	1/10.10.2015	100	HtMr	m	6.4	1100	4.7	76	150.0						21.0			
KONTIOSELKÄ	01908-B	6.48	2/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.9	1200	3.3	120	220.0						17.0			
KONTIOSELKÄ	01908-C	3.09	6/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.0	1400	3.2	83	330.0						19.0			
KONTIOSELKÄ	01908-D	13.01	3/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.6	1200	3.3	140	230.0						15.0			
KONTIOSELKÄ	01908-D	13.01	4/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.6	1500	3.7	190	260.0	2.9		5.5	2.62		24.0	20.0		
KONTIOSELKÄ	01908-D	13.01	5/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.8	1200	4.4	180	240.0						15.0			
KASINKANGAS	01962-A	3.21	1/16.11.2014	100	HtMr	rm	6.0	1200	13.0	37	120.0									
ETUITÄSUO	02032-A	2.53	5/12.9.2016	100	HtMr	rm	5.9	1200	5.5	78	230.0	11.0		12.0	5.06		15.0			
TAKAITÄSUO	02033-A	1.14	4/12.9.2016	100	HtMr	rm	6.0	1400	7.4	77	230.0	9.1		15.0	4.21		13.0			
KALLIO-TALONTAUS	02106-A	2.96	3/27.4.2014	100	HtMr	rm	6.1	940	6.0	94	140.0									
RAIVIO	02165-A	5.40	4/16.11.2014	100	HtMr	m	6.8	2200	2.4	120	230.0									
RAIVIO	02165-A	5.40	5/16.11.2014	100	HtMr	erm	5.4	1500	7.4	110	320.0									
J-LAITURPELTO	02199-A	3.14	4/3.5.2012	100	HtMr	rm	6.1	950	7.1	76	110.0						20.0			
J-LAITURPELTO	02199-A	3.14	5/3.5.2012	100	HtMr	rm	6.0	910	7.2	97	110.0						20.0			
J-LAITURPELTO	02199-B	1.00	4/3.5.2012	100	HtMr	rm	6.1	950	7.1	76	110.0						20.0			
J-LAITURPELTO	02199-B	1.00	5/3.5.2012	100	HtMr	rm	6.0	910	7.2	97	110.0						20.0			
RAJALAUDUN	02322-A	1.79	1/11.5.2015	100	HtMr	rm	6.4	1400	8.5	140	210.0	6.5		21.0	6.01		15.0	20.0		
KOTIPELTO	02323-A	2.83	7/10.10.2015	100	HtMr	rm	6.8	1900	9.7	100	300.0						15.0			

Käytäntö tilalla

Lannoitus					
	Perustam.	1. vuosi	2.vuosi	K saanti	K sadossa
Kevät	Liete 20+30 tn 145 kg K	CAN27 200	Y3 440	35	60 - 132
Kesä		CAN27 250	NK2 450	54	60 – 132

Miten säädän nurmen kaliumlannoitusta ?

	Matala viljavuus-K	Korkea viljavuus-K
Matala reservi-K < 500 mg/l	<p>Tod.näköisesti rehun K-pitoisuus on alhainen (<17 g/kg ka). Jos sato on myös huono, lisää K-lann. etenkin 2 v. nurmilla.</p> <p>Jos rehun K-pitoisuus on korkea, analysoi jankon (väh. 20 cm-miel. 50 cm) kalium. Jos se on korkea kaliumlannoitusta ei tarvitse lisätä.</p>	<p>Rehun K-pitoisuus ratkaisee. Jos rehun K-pitoisuus < 17 g/kg ka, lisää kaliumlannoitusta.</p> <p>Jos rehun K-pitoisuus on > 30 g/kg ka, vähennä kalilannoitusta.</p>
Korkea reservi-K > 600 mg/kg/	<p>Rehun K-pitoisuus ratkaisee. Jos rehun K-pitoisuus on < 17 g/kg ka, lisää lannoitusta.</p> <p>Jos rehun K-pitoisuus > 30 g/kg ka, vähennä lannoitusta, Viljely onnistuu todennäköisesti myös ilman kaliumlannoitusta</p>	<p>Vähennä kaliumlannoitusta maltillisesti ja seuraa sadon K-pitoisuutta ja satotasoa. Voit vaikuttaa eläinten terveyteen mm. kasvilajivalinnoilla ja kalkituksella. Viljely onnistuu todennäköisesti myös ilman kaliumlannoitusta.</p>

Jos kaliumlannoitusta vähennetään, siirrytäänkö ryöstöviljelyyn?

- *Perusperiaate: korvataan sadossa poistuneet ravinteet*
  - Näyttää olevan vaikea korvata poistuvaa kaliumia
- Hyvän reservikaliumin mailla kaliumlannoituksesta voi säästää
- Hyvän kaliumvarojen mailla kaliumilla hyvä satovaste = ei voi säästää
  - Reservikaliumanalyysi maasta; rehun K-pitoisuus
  - Huom! Rehun laatu (K, K/Ca+Mg), kationi-anioni tasapaino

Ajatelmia

- Tarkastele viljavuustutkimuksesi tarkkaan -> se on hyvä paperi
- Kiinnitä huomio maalajeihin, mitä ne ennustavat ravinnehuollon kannalta
- Teetä ainakin kerran varastoravinnemääritys, tee tuloksista johtopäätökset, ota asiantuntija/kaveri apuun
- Sitten annat ravinteita maahan
- Kasvavasta kasvustosta voit tehdä määrittää ravinteet, joita kasvi on ottanut
- Tee rehuanalyysit jos eläimiä
- Analysoi tulokset, tee korjausliikkeet, tee uusia määrittämiä jne...

TIETOA RAVINTEISTA
YMPÄRISTÖN JA
TILASI HYVÄKSI

Peltopäivä
Karilassa
10.8.2017
Klo 10-16
KIITOS !

